5.9.2025

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: E 37/2022 vp Valtioneuvoston selvitys: Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä käytävät neuvottelut taloudellisista ohjauskeinoista kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi kansainvälisessä merenkulussa https://www.eduskunta.fi/pdf/E+37/2022

Kirjallinen asiantuntijalausunto

Kansainvälinen merenkulkujärjestö (International Maritime Organization, IMO) sopi keväällä 2025 alustavasti toimista alusliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Sääntely kannustaisi aluksia käyttämään kestäviä aluspolttoaineita ja energialähteitä. Sääntely koostuu alusten operoinnin kasvihuonekaasuintensiteettien vaatimustasoista. Tasot ylittävä alus olisi velvoitettu maksamaan maksuja (penalty). Vaatimukset täyttävä alus kerryttäisi ylijäämäyksiköitä, joita voi siirtää muille aluksille tietyin ehdoin tai tallettaa kahden seuraavan kalenterivuoden aikana käytettäväksi tai ne voidaan mitätöidä vapaaehtoisesti. Maksutulot ohjattaisiin uuteen kansainväliseen rahastoon, josta tuettaisiin päästöttömien ja vähäpäästöisten aluspolttoaineiden ja -teknologioiden kehittämistä sekä käyttöönottoa. Toimista päätetään IMO:ssa lokakuussa 2025.

Valtiovarainministeriö (VM) pitää yleisesti MARPOL-yleissopimuksen tavoitteita kannatettavina: merenkulun kasvihuonepäästöjen vähentämistä koskevan nettonollakehyksen tavoitteena on kannustaa aluksia käyttämään kestäviä aluspolttoaineita ja energialähteitä. Uusien käyttövoimavaihtoehtojen hyödyntäminen aluksilla edellyttää teknologioiden kehittämistä ja investointeja aluskantaan, mikä taas voi osaltaan hyödyttää myös suomalaista meriteollisuutta.

VM korostaa valtioneuvoston kannassa muutamia kohtia:

Kansainvälisten kuljetuskustannusten osalta merkittävimmät tulevaisuuden haasteet liittyvät Suomen merikuljetusyhteyksiin päästökaupan ja polttoaineiden laatuvaatimusten lisätessä alusliikenteen polttoainekustannuksia merkittävästi sekä EU-ohjauksen että IMO-ohjauksen myötä. Ohjauksen uudelleentarkastelut saattavat laajentaa toimien soveltamisalaa kustannuksia edelleen lisäten. Suomi mukautuu eurooppalaisten kilpailijamaiden kanssa samaan ohjaukseen, mutta Suomen sijainti on taloudellinen rasite jatkossakin.

Tästä syystä VM pitää valtioneuvoston kannan mukaisesti tärkeänä, että komission tulee ripeästi tarkastella IMO:n uudesta päästövähennystoimesta mahdollisesti syntyvää päällekkäisyyttä EU-lainsäädännön kanssa ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

Lisäksi MARPOL-määräyksiä tarkentavissa ohjesäännöissä tulisi pyrkiä varmistamaan Suomen talvimerenkulun olosuhteet eli jäissä kulkevien ja jäävahvistettujen alusten erityispiirteet.

Rahaston varoja tulisi käyttää uuden teknologian kehittämiseen ja käyttöönottoon, jotka vähentävät merenkulun päästöjä. Tämä voisi osaltaan hyödyttää myös kotimaista meriteollisuutta.

Lopuksi VM toteaa, että mahdollisen kansainvälisen IMO:n rahaston toiminnan tulee olla vaikuttavaa, läpinäkyvää ja hallinnollisesti tehokasta.

Budjettineuvos Panu Kukkonen